

низькі показники розвитку політичної культури, зокрема, та демократизації та верховенства прав в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Береза В.О. Політична соціалізація особистості в умовах політико-культурної трансформації українського суспільства: сутність, проблеми, тенденції розвитку : дис. ... д-р. політ. наук : 23.00.03. Київ : КНПУ імені М. Драгоманова, 2016. 415 с.
2. Ставченко С. В. Управління політичною кризою в демократичних політичних системах (теоретико-методологічний аналіз) : дис. д-р. політ. наук : 23.00.01. Дніпро, 2018. 432 с.

*Островська Марина Василівна,
старша викладачка кафедри режисури
Харківської державної академії культури
<https://orcid.org/0000-0002-4399-6587>*

СЕПАРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ: ВІДНОВЛЕННЯ САМОБУТНОСТІ ТА АВТЕНТИКИ

Україна – держава з унікальною багатогранною сакральною культурою, яка народжувалася та розвивалася століттями, тернистий шлях становлення якої, проходив через складні історичні події – голодомори, війни, репресії, ідеологічні утиски, економічні кризи – чинники, які відобразилися на органічності еволюційних процесів народної та традиційної культури. Через нав'язування українському суспільству загальноприйнятих радянських форм святково-обрядової культури, утворився штучний вакуум, що закарбувався у пам'яті декількох поколінь українців, які жили в нестабільних умовах соціального, політичного, економічного життя [1]. Всі ці події згенерували комплекс меншовартості в українського населення й відобразилися на культурі загалом і особливо на мистецтві. Але попри всі фактори українському народу завжди була притаманна висока культурність, шанування звичаїв, традицій своєї історичної спадщини [2].

Прийнято вважати, що духовний розвиток особистості напряму залежить від пізнання культурної спадщини свого народу. Розуміння спадкових цінностей української нації, вміння достойно презентувати культурні та мистецькі надбання власного народу, тяжіння до захисту національних матеріальних та духовних цінностей – одні із найголовніших завдань сучасних

свідомих діячів культури і мистецтва. Сценічне мистецтво України, починаючи з моменту проголошення Незалежної самостійної держави до сьогодні зазнало колосальних змін. Воно пробуджувалося, зростало, розвивалося, проте, через ряд чинників, серед яких вплив та насадження російської культури, яка мала на меті утримати Україну якнайближче до себе, процес змішування та підміни культурних цінностей тільки зростав, частково через те, що російська театральна школа та культурна спадщина завжди вважалися еталонними для незміцнілої української культури. Власне, ця піднесена еталонність, знову ж таки, переважала своїми голосними презентаціями та, у сценічному мистецтві України, особливо, створювала вузький напрям для орієнтування українських діячів культури та мистецтв [2].

Ще з 2014 року, коли свідоме українське мистецьке суспільство проаналізувало до чого призводять дії східного сусіда, почало підіймати власну культуру, відшукувати на місцях своїх регіонів матеріальні та духовні надбання мешканців. І саме зараз, після повномасштабного вторгнення в українському мистецтві спостерігається процес сепарації – розділення на українське і чуже, процес відокремлення української культури та мистецтва у самостійний творчий пласт зі своєї багатожанровістю та мистецькою палітрою [3]. Проте, наукову концепцію вивчення української культури та мистецтва, в даному контексті, виокремити та прослідкувати не вдається. На нашу думку, мистецтво відкриває нову, чисту сторінку історії: митці повертаються до своїх глибинних коренів і розпочинають пошук нових форм та способів самовираження, а також піднесення української самобутньої та автентичної культурної спадщини. Ці події мають зумовити початок нових тенденцій науково-дослідницьких пошуків.

Самобутність українського мистецтва полягає у кардинально відмінній природній своєрідності характерних особливостей, неповторності, оригінальності, а також винесенню на сценічний майданчик обрядів, традицій, звичаїв, духовних поглядів народу [2].

Поняття автентичності української культури носить усталений характер, тобто це загальноприйнята риса, адже те мистецтво, яке тяжіє до точного відтворення фольклору, в подальшому має право на розвиток і створення нових зразків автентики, які стануть вже для наших нащадків духовним надбанням.

Є підстави вважати, що саме у сучасному суспільстві автентичність відроджується по-новому. Наприклад, у лютому 2023 року на екрани кінотеатрів виходить мультиплікаційний фільм «Мавка», першоджерелом якого є драма-містерія «Лісова пісня» видатної української письменниці Лесі Українки. Сучасний кінематограф також адаптується і поповнює надбання жанру, творами з українським корінням. Актуальність творів Лесі Українки підсилюється ще й її поглядами та любов'ю до спадщини і спробами відокремити – сепарувати – українське від «чужого».

Нині – у сучасному мистецтві – поняття самобутності та автентичності характеризує певний авторський стиль, новітню ідею. Тобто, створюючи певний творчий доробок, закладаючи в нього глибинну ідею, розкриваючи тему та відтворюючи новий світ, базований на історичних обрядових діях, митці створюють вже власний наповнений мистецький продукт, який потребує наукової систематизації та термінологічності.

Найскладнішим завданням для діячів культури та митців сучасної України є пошук шляхів відродження, збереження, популяризації та модернізації творів своєї діяльності, а не сліпого наслідування російських зразків. Акцентуючи увагу на сучасному темпі розвитку суспільства, акумулюючи наявні наукові дослідження, потребі у шоу, новаторстві, важливо не втратити головної ідеї, закладеної пращурами у наш духовний спадок.

В умовах воєнного стану митці з усіх куточків України мають проявити свою гнучкість та креативність. Реалії примушують відшукувати нові шляхи реалізації творчого потенціалу: пошук нових форматів взаємодії з глядачем, з урахуванням актуальності тем, травматичності досвіду, особистої участі у подіях, через які проходить наша країна (для прикладу, у моновиставі Наталі Могилевської «Я вдома», окрім виконання відомих пісень, читання віршів,

режисером-постановником закладена глибока ідея – можливість почути відому людину, яка так само постраждала від війни, втратила друзів, проте не зламалася і залишилася разом зі своїм народом, боротися, бо в єдності проявляється сила українців).

Варто по-новому дивитися на заходи безпеки (наявність укриттів на локаціях). Через комендантську годину стали неможливими нічні фестивалі та івенти, проте, це не знімає заборону на пошук нових форматів заходів у денний час. Звісно, зараз постає питання етичності та актуальності розважальних заходів, проте, культура і мистецтво мають на меті дати можливість людям, які щодня займаються волонтерською діяльністю, підтримують армію, хоча б на декілька годин відволіктися від тяжких стресових буднів.

Відмітимо також, що зараз будь-які форми розважальних заходів можуть носити і пізнавальний характер: для прикладу, в Києві проводяться культурні костюмовані танцювальні вечори, що за характером тяжіють до форми вечорниць: стилізовані костюми, троїсті музики, рідкісні українські мелодії, рухи виконуваних танців, спілкування виключно українською мовою. Подібні івенти дають можливість українцям втамувати інформаційний голод, адже раніше у більшості поняття «українська культура» мало зв'язок лише з червоними шароварами та пластиком вінком, що власне є наслідком радянського виховання. Тож, митці сучасності мають наново навчати українське суспільство, проте, важливо роботи це не нав'язливо, щоби не дійти до примусового насадження та не викликати у глядача відторгнення.

Зараз у нашій державі йде війна. Війна, в тому числі й за існування нашої культури. Тож, досліджуючи сепараційні процеси у сучасному українському мистецтві та зважаючи на історичні обставини, найголовнішим завданням мистецького фронту України є спрямування усіх сил, щоб українська культура та мистецтво звучали у світі якомога голосніше, не лише на сценічних теренах, а й у науково-дослідницькій роботі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Культура як історично визначений рівень розвитку суспільства. Сайт Освіта.UA. 2010. URL: <https://osvita.ua/vnz/repots/culture/10447/>

2. Світлана Морикіт. Самобутність – це важливо. PravyySektor.info. 2007. URL: <https://pravyysektor.info/>

*Плуталов Сергій Іванович,
доцент кафедри сценічного мистецтва
Луганської державної академії культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0001-9155-5324>*

*Шевченко Ганна Олександрівна,
викладачка вищої категорії
Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв
ім. Сидора Воробкевича
<https://orcid.org/0000-0003-3040-0008>*

ГЛЯДАЦЬКЕ СПРИЙНЯТТЯ ТЕАТРАЛІЗОВАНИХ ВИДОВИЩ В ПЕРІОД ВІЙНИ: КУЛЬТУРНИЙ, ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну спричинило істотний вплив на всі сфери життєдіяльності сучасного світу. Діяльність культурно-мистецьких та просвітницьких організацій не стала винятком. Страшні події, що відбуваються, сприяють появі принципово нових реалій, як у театральних постановках, репертуарі, так і у глядацькому сприйнятті театралізованих видовищ. Трансформація громадянської позиції, вибудова нової платформи культурної та національної ідентичності, переоцінка цінностей світовим та українським суспільством доводять актуальність і своєчасність представлених до розгляду результатів дослідження, мета якого полягає у конкретизації змін глядацького сприйняття театралізованих видовищ в період війни в культурному, громадському та політичному контексті.

Аналіз існуючого наукового доробку, що відображає тенденції трансформації сприйняття театралізованих видовищ, свідчить про відносну недостатність, а також характерний міждисциплінарний окрас, який проявляється у звуженості (одноаспектності) явища культури. Так, існує ряд дослідників, що приділяли увагу вивченню театру, як культурного феномена у числі яких варто відмітити роботи П. Богданова, Г. Дадамяна, В. Жидкова, О. Кривцуна та ін. Художньо-естетичні аспекти формування театральної реальності розглядалися ще в трудах Арістотеля, Б. Брехта,